

MINDRE HACKSPETT

PRESENTATION OCH KÄND UTBREDNING INOM LINDESBERGS KOMMUN 1985

MATS ANDERSSON & JAN-ERIK MALMSTIGEN

Allmänt: Mindre hackspetten, minst av Europas hackspetter, förekommer i Sverige över hela landet upp till trädgränsen. Förekomsten är i allmänhet sparsam, men lokalt t ex vid sjöstränder med riklig lövly tjämligen allmän. Flera tecken under senare år tyder dock på att arten på många håll har minskat.

Utänför häckningstiden besöker den ofta trädgårdar, fruktodlingar, alléer, parker och bladvassbestånd. Som regel håller den sig dock i närheten av sin häckningslokal även under vintern, ofta strykandes omkring i skogarna tillsammans med blandade flockar av messar, trädskrypare och kungsfåglar. Strövtåg från nattplatser utsträcker sällan längre än 1 km och den kan använda samma övernatningshål i över två månaders tid. Påträffar den inom vinterreviret en artkuspen blossar ofta stridigheter upp och dessa förekommer även honor emellan. Vissa höstar kan den dock visa tydliga invasionsstendenser som ibland t.o.m. medför sträck ut ur landet.

Läten: Vanligaste låtet är ett typiskt "pit pit pit", rakare och hårdare än göktytans. Samma låte kan man också höra under hösten, särskilt i augusti då hackspettarna uppsöker sina vinterrevir. Parningsspelet tar sin början i första hälften av mars. Den trummar då ofta med en lång knattrande virvel, långsammare och svagare än större hackspettens. Mycket typiskt är att trumningarna upprepas med mycket korta pauser, dvs ofta följer flera trumningar tätt på varandra.

Häckning: Boet byggs alltid i mjuka genomrutna stammar, ofta av klen dimension. Både honan och hanen deltar i arbetet. Uthackandet av bohålet tar ungefär fem dagar i anspråk, för det mesta i en björk, men även i al, sälg, eller asp. Bomsjäländet påbörjas i maj månad. Kullen består vanligen av 4-6 ägg, fullägd senare delen av maj eller början av juni. Tiden innan bobygget uppträder den mycket nyckfullt vilket gör den svårinventerad. Den är mycket rörlig och ofta tyst trots gynnsamt väder. Bohålet placeras från lägst 1 meter ovan marken till ca sex meter som högst. Den förefaller att varje år göra ett nytt bohål. I undantagsfall kan den häcka i någon holk. Från det ungarne kläckts tar det ca tre veckor innan de är flygfärdiga. Födelsestrakten överges 8-14 dagar efter det ungarne lämnat boet och sedan börjar ungarne stryka omkring på egen hand. Båda föräldrarna matar och födan består av larver av trädborrande insekter och smådjur som den kan träffa på under bark och i springor såsom fjärrilalarver, puppor, myror och spindlar. Vid tiden för ungarernas utfodring är reviren ej längre än 100 meter från boet. Vanligen söks närliggan på ett avstånd av 5-40 meter från bohålan i det fall att tillräcklig mängd föda finns att tillgå.

I PANDION publiceras resultatet av den ornitologiska aktiviteten inom Lindsbergs kommun - inventeringar, fågelobservationer, fågelräddning och fågelvård.

MEMBERSKAP I FPK erhålles genom att betala 20,- på postgiro 404 16 67 - 1 FÖR ungdomar 4 - 16 År är avgiften 10,-, familjekort kostar 50,-

Indryck du en biljetten eller exkursionskortet Ring Sven-Olof Eriksson, tel 0501/30902

Fågelrapporter skickas till Jan-Erik Malmstigen eller Mats Andersson. Adress: se redaktion.

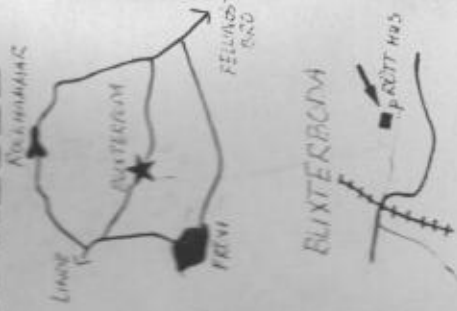
SVEDIGES ORNITOLOGISKA FÖRENING

Postadress: Box 26 011
100 41 STOCKHOLM
Tfn: 08/210508

Postgirokonto 19 94 99 - 5
Medlemsavgift 90,- per år (för ungdomar 21 år och yngre dock 50,-)

ÖPPET HUS EGEN KLUBB - LOKAL

Vi har fått en egen klubblokal i Blaxterboda (IOG's). Vi hyr två rum på Övre våningen där vi har öppet hus alla MÅNDAGAR Fr.o.m. den 15 januari Öppet 19.00 - 21.00, men vissa dagar kan det vara öppet tidigare. En journalista på den person som ansvarar för öppet-hållandet kommer att anlåsa. Du är alltid välkommen till klubblokalen denna tid för att träffa de andra medlemmarna, läsa klubbens tidningar och diskutera de senaste observationer. Blått försöket väl ut kommer vi kanske att utöka öppet-hållandet. Välkomna!

Du som önskar skjuta till lokalen från Prövi i samband med månads-träffar eller när vi håller "öppet hus" - kontakta Sven-Olof tel. 30902

MINDRE HACKSPETT lokaler och observationer 1985, Långsberga kommun

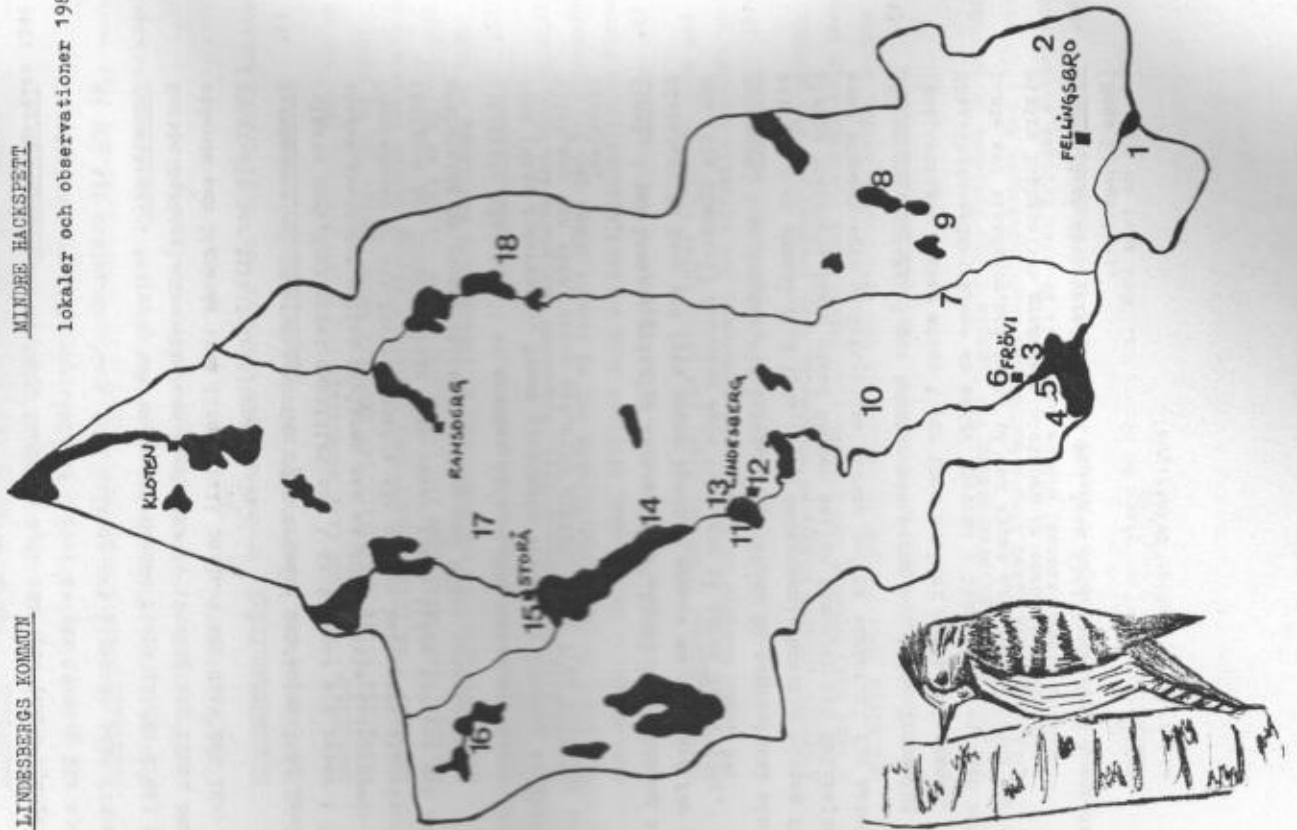
1. Sjömosjön. I kanten söder om sjön fanns 1 par 1985 (Ingar och Olle Andersson). I strandkanten växer björk, al och salixarter. Även 1984 var 1 par stationärt inom området.
2. Nyckelby. I april observerades 2 ex i en trädgård, däremot inga sommarobservationer. Strandskogen efter Skedviån är tänkbar som häckningslokal, vid Norrbyhammar Översvännas skogsområde pga uppövning.
(Jan Wilhelsson).
3. Prästgården, Frövi. Trummande hörda den 27/4 och 18/5. Trolig häckningslokal, men ingen boletning har gjorts (Jan-Erik Malmstigen).
4. Låaskogen. I maj hörd från sammanlagt fem olika lokaler. Från tre av dessa vid minst två tillfällen (Jan-Erik Malmstigen). Vid en lokal iaktogs 2 ex (Jerry Andersson). Sannolikt häckar mindre hackspett inom området. Förutsättningar för hackspettar inom området är mycket goda. Låaskogen hyser en rik förekomst av lövskog och blandskog av äldre lövträd, främst björk, asp, sälg och al.
5. Kvinnholmen, Hinnebergsområdet. Trummande har hörts den 13/4, 16/4, 21/4 och den 19/5. Någon uppföljning har ej kunnat göras pga tillträdesförbud till området. Häckar dock troligen inom området, observationer finns även från tidigare år (Jan-Erik Malmstigen).
6. Hedvågen, Frövi. Trummande fågel har hörts under våren. En hona med två ungar besökte en trädgård på sommaren. Det aktuella området utgörs av gammal blandskog efter järnvägen (gm Jerry Andersson).
7. Stensta. Lokalen utgörs av strandskog till Sverkestån och gränsar i norr till Stensta och i söder till Stenby. Den värdefullaste skogen med äldre döda lövträd är belägen på den östra sidan av ån. Mindre hackspett observeras varje år och häckar sannolikt inom området.
(Olle Häggström)
8. Pinnåkerssjön. En observation vid Furunäs i år. Tidigare år har häckning skett vid Nässet lägre norrut, den häckningsdungen har i år avverkats! (Sven Larsson) Mindre hackspett är även årligen observerad vid Österhammarsjön i direkt anslutning till Pinnåkerssjön.
9. Tallkottburen efter vägen NO Sörbyjön. Hörd samt en hona iakttagen den 13/4. (Jan-Erik Malmstigen)

10. Fryfresboda. Mindre hackspett har hörts trumma i maj, ingen boletning har gjorts (gm Per-Martin Ramberg)
11. Torphyttbäcken. 1 ex 16/3, häckning ägde rum 1984 (Hans Ljungkvist). Vegetationen utmed Torphyttbäcken utgörs av tät lövskog där björk, al och asp dominerar. Flera döda stående och liggande träd finns.
12. Tempelbacken. Revirrop och trumning hördes flera gånger i maj (Per-Martin Ramberg). Tempelbacken domineras av lövskog och flera döda stående och liggande träd finns. Till området hör även det kärr som i söder går ner till Svarttjärnen.
13. Kyrkberget och Fågelsången. Den 12/5 trummar och ropar 1 ex invid Folkets park, Kyrkberget samtidigt som 1 ex trummar och ropar i Fågelsången. Avståndet mellan fåglarna var ca 400 m (Mats Andersson). Fågelsången är ett lövträdsområde där mindre hackspett observerats tidigare år. Invid Folkets park växer flera äldre björkar och i direkt anslutning är gammal villabebyggelse med äldre trädgårdar.
14. Albäcksås, Råsvälen. 1 ex trummar 13/4, mindre hackspett fanns här även 1984 (Mats Andersson). Utmed Albäcksås växer tät lövskog av klialbal, björk, asp och vide, denna naturtyp sträcker sig från Gussalby och till Råsvälen.
15. Storå. 1 par häckade nedanför reningsverket, Storå i anslutning till Råsvälen. En hona med fyra ungar besökte senare en trädgård för näringsök (Ola Almqvist) Häckning ägde även rum på denna lokal 1984.
16. Nyberget. 1 ex trummar vid Nyberget den 21/4. På samma lokal häckade ett par i en gammal sälg 1984 (Mats Andersson). Lämplig biotop för mindre hackspett finns utmed bäcken mellan Dammsjön och Gränssjön och även strandskogen på Gränssjöns västra del är värdefull för arten.
17. Håkasboda, Stråssa. 1 par trummar och ropar den 13/4. Trumning även 1984, troligen häckar minst 1 par inom området (Mats Andersson). Håkasbodaområdet hyser en mängd lövträd i lundartade områden omväxlande med blandskog, med tanke på den stora arealen av denna för den mindre hackspetten gynnsamma biotopen är området värdefullt.
18. Grimsbö. 1 ex observerades under maj, även 1984 fanns 1 ex i området (Hans Ljungkvist).

LINDSBERGS KOMMUN

MINDRE HACKSPETT

lokaler och observationer 1985

Kommentar till observationerna 1985:

Sammanlagt finns observationer från 18 lokaler där mindre hackspett har uppträtt under förhållanden som tyder på häckning. Konstaterade häckningar är emellertid få vilket får tillskrivas de på säsongen tidiga besöken. För att konstatera häckning måste besöken förläggas en bit in i juni månad, innan ungarna lämnar bohållet. Förhoppningsvis kan vi genom nästa års mer intensiva inventering pricka in boplatsens läge. Det finns dessutom flera lokaler som inte besökts under året där det tidigare har häckat mindre hackspett t ex Spannarbodasjön, Hultasjön, Arrudviken m fl. Några lokaler saknade mindre hackspett som tidigare år hyst häckande par t ex Ejörkudden, Norrmågen. Tänkbara och troliga häckningslokaler finns också, vilka även bör kontrolleras. Förslag på sådana möjliga häckningslokaler är: Storån vid Vasselhyttan, Lejosområdet, Gröno-Kåfalla, Frövibro, Frötuna-Oppboga, Rynningefors, Fåsjöns norra strand, Björkasjön-Bohrsåns strandskog m fl lokaler. Ytterligare förslag på lokaler och även observationer tas tacksamt emot.

Våra kunskaper om mindre hackspettens status i kommunen tidigare år är väldigt begränsad. Sannolikt har arten även tidigare uppträtt sparsamt och lokalt, men om någon minskning har ägt rum är okänt. Förhoppningsvis kan en inventering och en bevakning av häckningslokalerna under flera år ge oss svar på den frågan.

Möjligen var mindre hackspetten mer spridd i stogarna förr då blandskogar med lövinslag var betydligt vanligare jämfört med dagens ensidiga satsning på barrträd. Eftersom mindre hackspetten är starkt knuten till lövskog och blandskog med rik tillgång på murkna lövträd och döda grenar är utbredningsområdet inom kommunen starkt begränsat, eftersom denna naturtyp ju tenderar att minska kraftigt. Arten är nu därför helt hänvisad till t ex strandskogar efter sjöar och vattendrag, kärrmarker, äldre parker och trädgårdar, igenväxta betes och slåttermarker. Detta innebär i sin tur att häckningslokaler snabbt kan försvinna genom olika typer av sk landskapsvårdande åtgärder typ bortplockning av döda eller döende träd, hemvedshuggning, röjning eller gallring av täta strandskogar för att inte tala om omvandling av de sk 5/3 skogarna till granåkrar.

Under 1986 kommer vi att fortsätta inventera mindre hackspetten på de kända och tänkbara lokalerna. Även SOF kommer att starta upp en riktäckande inventering av arten, vilken vi då kommer att ingå i.